

CULTURA POPORULUI

„LUMINEAZĂ-TE ȘI VEI FI; VOEȘTE ȘI VEI PUTEA.”

C. A. ROSETTI

Director: GENERAL NICOLAE PETALA

REDACȚIA, B-dul Elisabeta, 36

BUGUREȘTI, 29 MAI 1927

ADMINISTR., B-dul Elisabeta, 36

ANUL VII. Nr. 199
Apare în fiecare Duminică

SĂRBĂTOAREA LIGII CULTURALE

Li zicem sărbătoare, fiindcă, într-adevăr, măreața adunare de la Târgul-Mureș a îmbrăcat acest aspect prin prezența marelui număr de participanți de aci și din Ardeal, prin cuvântările înălțătoare ce s-au rostit și cu deosebire prin cuvântul cald și entusiast al președintelui Ligii, culturale distinsul cărturar Nicolae Iorga.

Fără îndoială, aci și postea grănița, recunoașterea prodigioasei activități a savantului nostru profesor pe tărâmul culturii naționale, și unanimă este și recunoștința publică, pentru marile lui merite și mai ales pentru acela al luptei ce duce în străinătate în folosul țării noastre, spre câștigarea definitivă a bunului ei renume și spre fala și faima neamului. Sub raportul acestei activități, fără pereche la noi, profesorul Nicolae Iorga a desfășurat atâta muncă, a cheltuit atâta energie, câtă cheltuiesc mulți alții laolaltă; și adevărul este vădit, că numai un organism perfect echilibrat intelectual și fizic, reziste fără urmă de oboseală. Și cu toate acestea nici o dată nu depusă cărturarul Iorga, mai multă răvnă și mai mult suflet din sufletul lui mare și românesc.

Aceasta, credem noi, a și fost cauza pentru care, pe lângă imensul număr de români ce a asistat la congresul nostru participat și câțiva minoritari intelectuali, cari, prin prezența lor acolo, au făcut să aprobe existența acestei instituții, iar prin cuvântările ce au rostit, au dat și se înțeleagă că nu toată minoritatea împărtășește modul greșit de a vedea al celor mai mulți dintre cei cari o alcătuiesc, ba, ceva mai mult, prin faptul că aceste cuvântări au fost rostite în limba noastră, cei care le-au pronunțat au vădit dorința de a fi și a trăi ca buni și conștienți cetățeni români, deopotrivă cu toți aceia din sânul minorităților, cari gândesc la fel.

Congresul acesta a lămurit încă o dată, rostul de a fiina mai departe, pe care Liga Culturală îl are, și necesitatea sporirii rânduilor ce trebuie să întreprindă puterea ei de acțiune.

Inițiată în vremuri de adăncă măhăuire sufletului românesc, în cari situația ro-

mânilor din cuprinsul monarhiei austro-ungare nu mai era de suferit, această cea dintâi mare asociație culturală națională a noastră, a ridicat și purtat, zeci de ani, steagul și cuvântul unirii risipitelor părți ale poporului nostru. Ea ne-a adus nădejdea zilelor de unire și înfrățire pe care le trăim azi și a pregătit, prin acțiunea ei neîntreruptă, realizarea unui vis de vecuri, născut din conștiința unității neamului și a drepturilor strămoșești. Fiecare izbândă a ei, în cursul vremii, a fost pentru românime o sărbătoare și un nou prilej de întărire a credinței în apropierea zilei celei mari, pe care o presimțeam cu toții.

Azi, când înfăptuirile acestea au dat întâiuț rod, Liga culturală are o altă menire, tot atât de mare: să îlesnească unificarea sufletelor și unificarea năzuințelor culturale și pe a celor de consolidare națională, mijlocind apropierea, cunoașterea și prețuirea între elementele românești din diferitele părți ale cuprinsului românesc, între elementul românesc și elementele minoritare. Naționalitățile și confesiunile pot rămâne cu ceace ele au ca însușiri frumoase de rasă și ca inclinări de credință, dar toate predominante de unitate năzuințelor culturale și politice cerută de interesele de viață și de propășire ale Statului.

Sugerând, permanent, o autocercetare sufletească, o continuă tendință de desăvârșire din acest punct de vedere, o continuă menținere a intereselor individuale sub nivelul intereselor obștești, o continuă îmbunătățire a legăturilor sociale și neîntreruptă prețuire a marilor însemnătăți pe care o are generalizarea culturii pentru ridicarea unei țări, Liga culturală își împlinește noua ei menire cu aceeași demnitate și cu aceeași stăruință, ca și în trecut.

Iar principalul ei conducător și exponenț, dr. profesor Nicolae Iorga, rămâne chezașia celor mai frumoase izbândi și pe tărâmul acestei noi meniri. Realitățile și năzuințele acestea, constatate în cadrul congresului dela Tg. Mureș și confirmate prin prezența unui imens număr de participanți au făcut ca manifestarea din frumosul oraș ardelenesc să aibă însemnătatea unei sărbători.

VICTOR I. ȘIMIANU

TINERIMEA DE ASTĂZI

Sub înrăurirea dezordinii morale ce a urmat războiului, tinerețea noastră trece și ea printr-o criză morală. O bună parte din ea e dezorientată și lipsită de spiritul de auto-critică. Faptele ei sunt adeseori mai mult decât regretabile.

Acestei tinerimi, pornite pe căi greșite, i-a vorbit dr. Nicolae Iorga, marele nostru apostol, în congresul dela Târgul-Mureș al Ligii culturale — spunând cuvinte triste, dar gânduri adânci, în privința ei.

În rândurile tinerimii sunt însă, din fericire și energi creatoare, oameni cari nu duc o viață sgomotoasă și inutilă. Aceștia sunt ridicați din popor, sunt exponenți ai vieții de sat și ai periferiilor urbane, sau fac parte din generația acelor simpli admirabili, cari n-au renunțat la singurătatea și la modestia lor, ori-câte vânturi grele i-a bătut, ori-câte ispite le-a stat în drum. Acestora li se datorează avântul cultural de astăzi. Misiunea lor e grea, desigur, dar eroică, sublimă, căci, grație inteligenței lor, grație trudei lor de toate zilele, se scrie astăzi în Istoria neamului, Capitolul înviorării. Ei sunt primăvara neamului, nădejdea lui de mâine, zăgazul nobilului împotrivă vrășmașului văzuți și nevăzuți.

Înțelegând cerințele vremii și cătând să fie chezașia împlinirii acestor cerințe, spre a înlesni mai departe, ca tinerețea altor vremuri, împlinirea meritoriu a neamului

lui nostru, tinerețea bună, curată, înțelegătoare și vrednică de astăzi, atâta câtă e și unde e, salvează demnitatea unei generații și prestigiuul unei epoci. Ea nimiceste amărăciunile, pe cari ușurînd-le altora le strecoară în sufletele înaintașilor îngrijorați de ziua de mâine; ea repară coccia inconștienței ori nevoi-toarea de a înțelege strică și doboară.

Cât pentru restul tinerimii care rămâne în urmă, care e de neortat, dar care în clipele de desmeticire vrea fără îndoială, să știe și ea care-i calea îndreptării, a judecării și a faptelor lui, sunt permanente pilde, atât în viața pe care o duc tinerețea aleasă, cât și în aceea a generațiilor lor mari înaintașe. Pentru acest rest, care e, vai! mult mai numeros decât masa celor alesi, imperativul vremii și al nevoilor țării e, cu înțelesul de azi, în aceste cuvinte ale marelui Rosetti — cari, atunci când au fost rostite, se adresau numai masei mari a poporului, în vremea aceea ignoranță: „Luminează-te și vei fi; voește și vei putea!”

Insemnătatea profetică, pe care aceste cuvinte a avut-o în ce privește poporul, mulțimea nevolică de odinioară, s-a adevărat și se adevărește neîncetat.

LEONTIN ILIESCU.

EROULUI NECUNOSCUȚ

de: VASILE MILITARU

Cu sufletul ingenunchiat pe lespeda ce azi fi-e scut, Salut, Erou necunoscut!...

„Necunoscut” am zis? Iertare!... Cum oare ești necunoscut, când dintre noi cu ori-și-care, Eroule, tu poți fi frate, — poate mai mic, poate mai mare, — Fiu drag, — ca soarele, în viață, — Ori-cărei mame ce stă față; Sof văduvii care suspină, de la război, de-atâția ani Și tată neuitat — iconă — ori-căruiă dintre orfani?...

O, nu e drept să te numim cum te-am numit: „necunoscut!...” Te știm la chip, te știm pe nume: Ai răs cu noi sau ai gemut, Cât fi-a fost dat să tii pe lume; Ne-ai strâns la piept, într-un sărut, Iar când s'a ridicat, măreț, al nostru tricolor în zare, Te-ai bucurat și-ai plâns cu noi, vivând o Românie Mare!...

Cui dar ești necunoscut? Vrășmașilor? O, nu, nici lor! Nici lor, că pieptul tău de stâncă, — Un uragan clocotilor, — Isbitu-s-a de-atâtea ori cu ei și ura lor adâncă!...

Ei te-au văzut cum stii să lupți la Jiu, pe Olt, la Mărășești, — Cămașă doar având-o scut... Știu toți dușmanii cine ești!... Cum dar poți să te numești „Necunoscut”?... Iertare, că fi-am zis așa, și slavă fie 'n veci de veci!... Iar azi, — când poate 'n clipa asta înfiorat ești și te-apleci Pe marginea eternității, cu văzul lumea s'o petreci, — Să știi că, de și peste piatra ce-acoperă al tău cavou Nu-i nici un chip și nici un nume, — Ești cel mai cunoscut Erou Din căți Eroi au fost pe lume!...

ATENEUL POPULAR

DIRECTIVE

de TEODOR CASTRIȘANU

Președintele Asociației învățătorilor din Ilfov.

Din mișcarea culturală, desfășurată în ultimii zece ani pe întreg intinsul României-mari, se vedește neted necesitatea unui curent național sănătos, în afară de luptele politice. Războiul a trezit energiile puternice, însă risipite pe fondul călătoriilor ne-numărate ale sufletului neamului nostru și, făcându-le să tină seamă de înclinarea către cultură a acestui suflet, ia-tă-le acum într'un singur punct comun, într'o comunitate de gândire și simțire, în fața unui ideal, pe care țintesc să-l ajungă prin ateneul popular și alte instituții asemănătoare.

Prin ateneul popular se urmărește, în unire cu instituțiile oficiale ale Statului și cu alte inițiatve particulare, formarea educației cetățenești, ridicarea culturală și economică a neamului, formarea unei generații și prestigiuului unei epoci. Ea nimiceste amărăciunile, pe cari ușurînd-le altora le strecoară în sufletele înaintașilor îngrijorați de ziua de mâine; ea repară coccia inconștienței ori nevoi-toarea de a înțelege strică și doboară.

Cât pentru restul tinerimii care rămâne în urmă, care e de neortat, dar care în clipele de desmeticire vrea fără îndoială, să știe și ea care-i calea îndreptării, a judecării și a faptelor lui, sunt permanente pilde, atât în viața pe care o duc tinerețea aleasă, cât și în aceea a generațiilor lor mari înaintașe. Pentru acest rest, care e, vai! mult mai numeros decât masa celor alesi, imperativul vremii și al nevoilor țării e, cu înțelesul de azi, în aceste cuvinte ale marelui Rosetti — cari, atunci când au fost rostite, se adresau numai masei mari a poporului, în vremea aceea ignoranță: „Luminează-te și vei fi; voește și vei putea!”

Insemnătatea profetică, pe care aceste cuvinte a avut-o în ce privește poporul, mulțimea nevolică de odinioară, s-a adevărat și se adevărește neîncetat.

LEONTIN ILIESCU.

Ateneul popular trebuie ferit de orice curent politic intern

sau extern, preocuparea lui rămânând să fie numai de a descoperi și desvolta însușirile inteligente, însușirile sufletalești și pe cele aplicate la muncă, ale cetățeanului și ale colectivității. Întreaga acțiune culturală a ateneului trebuie să se bazeze numai pe puterea inițiativei și întreprinderii particulare, păstrând însă o legătură strânsă cu instituțiile Statului și cu celelalte instituții particulare asemănătoare, dela cari poate împrumuta procedee și directive.

În ce privește buna realizare a scopului cultural și buna gestiune a ateneului popular, garanția e în actualele legiuri ale Statului. Apoi, ateneul popular, spre a fi sprijinit materialmente și de Stat, se poate adresa direct, față de aceasta și presupunând obligațiunea Statului de a-i ajuta și nici tendința acestuia de a-i răpi independența, autonomia, fără de cari inițiatvele particulare nu pot lucra rodnic.

Printre celelalte mijloace de acțiune culturală, ateneul popular are în programul său șezătorile ca mijloc esențial și mai la îndemână. Șezătorile se țin Duminică, ziua sau seara; în total se țin minimum 12 și maximum 24 șezători pe an, împărțite pe anotimpuri. La șezători, în primii ani de funcționare și experimentare, se discută în comitet și chiar în plină șezătoare probleme de felul acestora:

a) Rolul oamenilor mari și al eroilor, în truda pentru ridicarea poporului. Această problemă se pune cu scopul ales în masa poporului, căci, după patru ani de existență, funcționarea a 50 de atenee populare, ceace constituie 50 de focare de cultură în diferite cartiere ale Capitalei, este garanția unei dezvoltări continue și sigurantei unei reușite depline.

Inițiatărea ateneelor populare în fiecare școală sau local mare de pe pământul românesc e, poate, cea mai bună faptă a vremii. Dacă credința are nevoie de biserică, și cultura are nevoie de un templu al ei.

aceeași indelecnire, păstrând reputația moștenită și perfecționând cât mai mult acea indelecnire. Cine nu-și îmbuște meseria pe care a îmbrățișat-o și cine nu-și îngrijește de urmași, ca aceștia să ducă mai departe meseria învățată spre a-i crea un nume de seamă, acela nu este de nici un folos pentru neam și pentru societate.

Ateneul popular trebuie să socotească deopotâmbul bun; însă controlul e necesar, atât pentru satisfacerea celor buni cât și pentru înlăturarea ispitei.

d) Între viața de familie și viața publică nu avem o viață intermediară. De aceea ateneul trebuie să lupte pentru crearea acestei vieți, care aduce după sine solidaritatea, binele obșteșc și binele țării.

Scopul ateneului este: prin învățături și sfaturi bune, să lucreze la dezvoltarea minții, a sufletului și a puterii fizice a poporului; iar prin premii și alte mijloace materiale, să stimuleze dezvoltarea culturală și economică a poporului.

Ar fi de dorit — și năzuințele trebuie să tindă la realizarea acestei dorințe — ca ateneul să aibă local propriu, o sală pentru sfaturi și teatru, o bibliotecă, o sală de expoziție, o baie, o sală de tir distractiv, aparate de gimnastică și diferite jocuri distractive pentru copii. Necessar este ca, la ateneu, bătrânii și tinerii, băieții, fetele și copiii de orice etate să poată găsi un local și toate mijloacele, spre a petrece orele libere cu folos și în bune condițiuni, pentru dezvoltarea minții, sufletului și puterii lor.

Ateneul popular trebuie socotit ca o trăsură de unire între biserică, școală, armată și popor.

Poporul cel mai civiliz-zat este acela care are, în sânul său, mai mulți oameni inteligenți, interesați să păstreze și să dezvolt moralitatea publică.

EROII NECUNOSCUȚI

Incetase lupta și din când în când se auzea câte un bubuit de tun răgușit. Cerul eraroz-vănat, iar soarele abea mai putea să răsbată prin nouri învâluși de fumul ghiulelelor...

Nourii se străngeau și dispăreau în spre nordul Moldovei. Lumina soarelui, care luase parte la lupta infernală, la simfonia morții, se stingea din ce în ce în amurgul unei seri de lunie. Eram cerceș în cohorta „Dragoș-Vodă” și'n seara aceea trebuia să fac o „recunoaștere” în valea Oituzului. Mergeam pe o potecă ce se pierdea în creeri munților Carpați. Totul era schimbat. Capete de oameni, mâini și picioare sfărțicate, căști și curele spânzurau prin crengile copacilor sbrutăcâți. Frumusețea naturii nu mă mai încânta ca altădată; ea era toată pătată cu sângele desrobirii. În vale, Oituzul, care șerpua printre stâncile încredinate cu sânge omeneșc, ducea în drumu-i durerile mute provenite din pricina focului mistuitor — să le'ngrapoare într'un cimitir părăsit sau într'un cation — pentru, ca mai târziu, să fie spalate cu lacrimile sufletelor părăsite și obișnuite. Oituzul ducea la vale cele dintâi știri despre cele ce se petreceau sub poalele Carpaților. Apa cristalină a Oituzului, de odinioară, acum era înăbușită și înroșită cu sângele curs din vinele celor ce se luptau ca lei; apa nu mai era dulce... era amară... Ciorile croncăniau și așteptau momentul să se năpustiască asupra victimelor, să le cupiască, să le lupiască pielea; să-și înfingă ghiarele în carne nevinovată... În aceeași seară, luna își revărsa lumina ei poleită cu aur, stelele licăreau ca niște pietre scumpe aerul stricat făcea să te gândiești la atâta carne măcinată, la atâtea suflete trimise pe lumea cealaltă.

O liniște ca'n mormânt cuprinsese toată valea Oituzului. Din când în când câte un suspin adânc, eșit dintr'o inimă zdrobită, străbătea undele aerului, până la urechile mele. Și atunci, simțeam că mă pierd; par'că vedeam cum se învârtă pământul sub picioarele mele.

Vedeam apărând și dispărând figuri fantastice, fantome, cari se năpusteau asupra mea; vedeam moartea cum se cerea pe bătrânii cu pletele albe, cu părul încrunțit, pe tinerii cărora abea le mișese mustățile. Înaintea ochilor mei se perindau atâtea chipuri omenești, smulse din căminuri lor pe care nu le părăsiseră niciodată; chipuri cari au venit la strigătul de desrobire al țării, să-și verse sângele și să sufere în valurile involubrate ale vieții. Și-acum, când amintirile chinurilor se îngrămădiseră în mintea mea, am tresăritrevăzând durerea nesfârșită a unui suflet zdrobit în fața morții care-l copleșea... După vântul bălăreț, pe care-l simții o clipă cum suflă tânguindu-se, am văzut ceva negru, care smulgea iarba cu mâna și care încercă să se ridice...

Văzându-l, picioarele mi-au început să tremure; voiam să strig, dar nu puteam. Și'n această tainică noapte, am auzit o voce răgușită, înecată în sughițuri puternice: — „Mamă, aș vrea să dorm lângă tine...; să dorm și să-mi resfir degetele în buclele părului tău. Eu sunt copil, căci plîng departe de tine. De-ai ști, tu, cât sufăr?! Lacrimile mele, amestecate cu sânge, cad în leagănul restrîștii și al durerii. Ce blândă și sfântă îmi apare în mintea mea! Simt că mă pierd în colțuror a ceea ce pământ al României. Mamă, dulce mca mamă, de-ți-am greșit, iartă-mă! Iartă greșelile fiului tău sacrificat pentru țară și pentru neam. Ah! Departe, departe, din colțul sfânt al Franței, trimetemi binecuvântarea ta de mamă.

„Mă voiu duce acolo, în cer, să caut pe tatăl meu, care s'a jertfit la Marna. Spune-mi, mamă, dacă nu ești supărată pe mine? Mamă, trimite lacrimile tale odată cu ploaia, să-mi ude mormântul și florile cari vor fi răsdiate de frații mei. Vino cu tamăe, de-mi tămăiază mormântul, dacă-l

vei află... Mamă, cuvintele mele, cuvintele mele sînt zădărnice... Tu nu mă auzi!... Cine știe unde te gîndești în aceste clipe prevestitoare!... Atât am auzit în tăcerea adâncă ce stăpînea întreaga vale a Uzului. Simțeam fiorii morții în mine. Când m'am dus lângă dânsul, l-am văzut cu pământ pe buze... Săruta pământul stropit cu sângele său. Era așa de rănit, că nu putea pune mâna pe armă. Când mă zări mă privi cu ochii vii și mari; mă cuprinsu cu brațele de mijloc și-mi zise: „Vezi bine, că după lupta norocoasă a zilei, am fost rănit de moarte. Simt că nu mai am mult de trăit. Departe de cei cari m'au iubit, departe de casa mea, departe de mama mea, sunt fericit, că mă găesc pe un pământ românesc, stropit cu sânge latin ca și al meu. Mă gîndesc însă la ai mei, la lacrimile mamei suferinde, la bătrînețele ei, la durerea ei, care o slăbește...”

În mintea lui, poate, se deșiră tot trecut-u-i fericit... Am stat cu capul între-mâini și cu ochii înlăcrimați multă vreme. Inima-mi bătea cu putere. Simțeam greutatea durerii lui în sufletul meu — mi-am șters broboanele de sudoare de pe frunte. Am voit să-l întreb unde-i locuiește familia și cum se numește, dar nu-mi mai pu-tu vorbi. Mănele i-se înlipsiră în pământ, capul i se dete pe spate, corpul i se 'ncordă; după buzele-i tremurînde înțelegam că vorbește: „Adio Franța! Adio neam! Adio mamă!...”

Uluit, cum eram, cu fața către cer, cuprins de neliniște puternică, simțeam moartea că vrea să mă înlocurească. Am culs buchete cu flori și le-am aruncat peste corpul lui nea-suflețit. Fața îi era veselă ca seninul cerului; pe fruntea lui strălucea icona veșnică a sacrificiului. Și de ce mă depărtam de erou, florile se făceau și mai frumoase... Iar în svărcolirea gândurilor mele, nu fulger îmi trecu prin minte: „desigur că mamă-sa își aștepta feciorul la marginea Parisului, în noaptea înstelată și înveșmântată în vălul misterios al închipuirilor ferice”... Cu sufletul plin de pietate și cu o adâncă smerenie, am plecat pe marginea malului stîng al Oituzului și mergînd, par'că, auziam un glas tainic și plin de mult înțeles, în svăcnitura sângei ce curgea sub țărâna celor îngropați... Era glasul sângei lui care cerea izbândă... și pe când, soldatul francez ce stingea po acest pământ; desigur, o umbra plutea de-asupra României. Era umbra, eroului român necunoscut, care purta faima strămoșilor noștri martiri. Eră umbra eroului necunoscut dela Jiu, Mărășești și Oituz, era umbra eroului necunoscut, care-și luase sborul către cer, să ducă bucurii lui Ștefan, Mihai, Tudor, Avram-Tănase, Horia, Cloșca, Crișan și Carol... Și-am întrebat umbra; de unde ești? din frumoasa Bucovina, sau din binecuvîntatul Ardeal? din blînda Moldova sau din Muntenia, unde soarele-i arzător și grînarele pline? Din vechiul Durostor, sau din mănoasă Basarabie? Și umbra mi-a răspuns: „Sunt din cele patru colțuri ale României, sunt a tuturor!”

„Și-a dispărut... Atunci, privind în cartea viitorului strălucitor al iubitei mele țări, am văzut, cum osemintele eroului necunoscut se coboară în mormântul mării, în cununa pe care lăurii vitejiei acestui popor blînd, resemnat și viteaz...”

Și în fiecare an la Ziua eroilor, mormintele martirilor cauzei naționale sunt acoperite cu florile culese de pe „Cămpia Libertății” și-a „Desrobirii neamului”. Să ne închinăm cu toate florile pământului, cu toate ființele acestui neam, la mormintele eroilor noștri! Să strămăm țărâna pământului nostru sfînt, stropită cu sânge de eroi; să aprindem făclia dragostei, a credinței și a gloriei, la mormintele mucenicilor neamului! Să cautăm gloria la mormintele eroilor necunoscuți!

N. C. MUNTEANU-MUNTARG

BURET

Economist francez. 1811-1842)

DUPA CONFERINȚA „MICII INTELEGERI“

Nimic nu e mai scump astăzi popoarelor europene, de cât păstrarea păcii. Cu puterile de muncă abia reculese și cu voința de a-și împlini neajunsurile lăsate de tragica trudă a războiului, ele n-au decât o dorință: să se întemeieze și să dureze cât mai mult perioada de pace, spre a putea fi șterse urmele anilor de zăbucium și de jertfe, și spre a începe orânduiri unei noi vieți de propășire obștească.

Dreptatea istorică a impus orânduiri noi și schimbări de granițe convenite. Sunt explicabile frământările continue ale Statelor, cari au avut de plătit vechi datorii, voluntar uitate de ele; dar, în chiar propriul lor interes, ele sunt suseptibile să ia definitiv în seamă imperatiile categorice ale istoriei, întemeiate pe recunoașterea dreptății pe cari nici ani, nici veacurile n'o nimecesc, și pe trebuința de pace a lumii, după un război ce a amenințat trănicia civilizației moderne.

Statoale învingătoare sunt hotărât dornice de pace și tocmai de aceea nu uită condițiile în care pacea poate fi păstrată, fie chiar că păstrarea ei le-ar impune, dureres, noi jertfe.

Chezășia păcii e în păstrarea și apărarea tratatelor de pace.

„Mica înțelegere“, această «mare putere», constituită în Europa centrală, pentru apărarea drepturilor și intereselor Statelor participante, ve ghiază, în această parte a Europei, ca tratatele de pace să rămână neatinse în ființă și în efectele lor. Astfel păstrând aici, în raza de iritație hrărâire a nesfârșitelor frământări balcanice, echilibrul păcii, ea aduce un real și imens sprijin dorinței de liniște a lumii.

Această «mică înțelegere» poate fi considerată pe drept, cum e numită, o «mare putere»; dar, cert, e o mare putere cu tendințe pacifiste: nu vrea dela nimeni nimic, dar, întemeiat pe comunitatea de interese și de năzuințe a tuturor Statelor ce o alcătuiesc, e ferm hotărâtă să nu cedeze nimic din drepturile ei. Ea recunoaște, nedet, că marile necesități, născute din complexitatea nevoilor economice naționale și internaționale, impun Statelor lumii, de acum înainte mai mult decât în trecut, o interdependență, pe care n'o pot înlătura și trebuie deci să o mențină, sub garanția unei păci nezdruncinate. Războiul de abia încetat, continuat însă pe tărâmul economic, a adus în privința aceasta învățături adânci.

Conferințele «Micii înțelegeri», fiindând cu aceste preocupări, examinează ori de câte ori cer nevoile, interesele na-

ționale ale Statelor alcătuitoare și situația internațională, considerată în raport cu aceste interese. Scopul acestor conferințe este prin urmare, prin excelență pacifist: să se documenteze și să precizeze situația, pe care «Mica înțelegere» o are în cadrul manifestărilor politice generale.

Anul acesta, conferința «Micii înțelegeri» a fost la loachimov în Cehoslovacia, și, prin felul său de a privi chestiunile de interes național ale Statelor din grupare și înteresele din afară, ea a meritat să se recunoască obiectivitatea și tactul politice.

În legătură cu interesele «Micii înțelegeri», s'a produs în timpul din urmă o serie de forțe noi, cari trebuiau să fie — și au fost — examinate și precizate:

Faptele ce privesc politica generală europeană și implicit și această grupare: intrarea Germaniei în Liga Națiunilor, chestiunea dearmării propusă la Geneva și conferința economică internațională; faptele privind în special «Mica înțelegere»: tratatul de prietenie italo-română și imediată lui urmare politică: recunoașterea alipirii Basarabiei, tratatul de la Tirana și legăturile lui cu politica iugoslavă și cu interesele italiene, tratatul de prietenie italo-maghiar, alte chestiuni de interes economic și politic și zvonul tendințelor, neîntemeiat, că legăturile din sânul «Micii înțelegeri» ar fi slăbit.

Toate problemele și chestiunile puse au fost examinate cu o perfecție pătrundere, într'un perfect spirit de armonie și de înaltă prevedere diplomatică, mesul lucrărilor conferinței confirmând încă o dată temeinicia și trănicia grupării.

Însemnătatea conferinței a fost scoasă în relief de ministrul de externe al României, d. Mitilineu, căruia presa străină, cu deosebire presa franceză, s'a grăbit să aducă laudele meritate, pentru precizia cu care a justificat interesele de moment și viitoare, atât ale «Micii înțelegeri», cât și ale păcii-europene. E remarcabilă, între altele, declarația d-lui Mitilineu, referitoare la posibilitatea unei înțelegeri cu ungurii: «Sunt personal partizanul unui acord general cu Ungaria, cu condiția respectării a trei puncte ce constituiesc baza politicii mele: statu quo, respectarea tratatelor, recunoașterea Societății Națiunilor».

Perfect sigură de drepturile, de situația și de mijloacele ei, «Mica înțelegere» continuă să și îndeplinească misiunea sa politică, cu prestigiul pe care îl a dat, dela început, rațiunea sa de a fi.

NEDUMERIRI ȘI ÎNSEMNĂRI

GRAIUL NOSTRU

Un simpatic corespondent, dintr'o comună din spre Argeș, ne scrie, că, în comuna lui, «a avut loc» acum de curând un «bal», în scop de a mulțumi pedepoarte neajunsurile studenților sărmani, iar de alta (?) de a slăbi «mămur-făriile moderne». Și mai departe: «Intr'o atmosferă de caldă amicizie, acca seară de primăvară a vieții și-a avut tot farmecul și mulțumirea sufletescă. S'a (?) jucat, până la zăd, hori și valsuri românești». Tânărul nostru corespondent, care ne dă a ceea ce foarte plăcută și, ne este foarte simpatic; e un om iminos, dornic de bine obște și foarte activ.

Chezășia păstrării firii noastre românești a fost, însă, totdeauna, puterea de a ne păstra graiul, de a l' feri de prea multe împrăștiări cu cuvinte străine. Că unceori, cu toată paza, cuvinte străine au pătruns, ori pot pătrunde și rămâne în graiul românesc, ca și'n ale altor popoare, nici vorbă; datoria ne este, tocmai de aceea, să împiedecăm această pătrundere de strălînisme și mai cu seamă împărmăntarea cuvintelor pentru cari avem în graiul nostru corespondențe, destul de frumoase. Tot astfel trebuie să ne ferim de împrumutarea unor forme sintactice nepotrivite spiritului limbii române. Altminteri, nu vom putea slăbi și «mămur-făriile moderne», cari au năvălit în graiul nostru. Ne surprinde, că în comuna X, a avut loc un «bal», când știm că, la țară, pot fi numai șezători, fie chiar în scop de a mulțumi (?) niște regretabile «neajunsuri» ale unor studenți sărmani, cari e de așteptat — vor protesta împotriva tonului de miș, în

care corespondentul nostru a ținut să facă aluzie la nevoile lor modeste sau mari.

— O șezătoare, un bal chiar — care-i de dorit să nu mai fie —, o petrecere de felul acesta fost, este sau va fi; a avut, are sau va avea loc sunt luate în limba franceză și stracurate în graiul nostru, prin neputința vrenunii române bătut de Dumnezeu — ori a vrenunii străine — de a gră românește, și prin nebagărea de seamă a noastră, a tuturor. Însă, toate câte ni le-a adus aminte al nostru corespondent, sunt cu puțință uneori, în «primăvara vieții», care-i tinerețea. Nu mai puțin interesant e, că, la balul cu pricina, s'au jucat și «valsuri românești», cari au fost românești într'atât întrucât au putut fi ale unor compozitori români; țara valsului e altă, ca și a jocurilor urâte și desmăfate până la nerușinare, cu cari lăutarii noștri de la oraș și de la țară își bat joc de sufletul și de mintea tineretului nostru.

Putem avea câte odată nedumeriri, pe cari le pot avea și alții. E de ertat. Dacă, de asta dată, căutând să ne dumerim, am demerit și pe alții, cu atât mai bine.

În ce privește pe corespondentul nostru, îl prăfim prea mult și ni-i prea simpatic, ca el să se poată supăra. Dimpotrivă, socotim că, așa cum dorem și dorosc și alții, ține și el ca graiul românesc să se lapede, cât va putea mai mult, de toate spurtele străine, cari îl strică frumusețea. Dar, cea dintâi condiție de îndeplinit, atunci când scriem cu această intenție pentru alții, nu-i să respectăm noi, cei dintâi, gramatica și scrisul românesc?

DAX.

ȘCOALA ROMANEASCA DIN TURTUCAIA

O pildă vie de setea ce simt românii — pe orice meleguri străine s'ar afla — de a învăța carte în graiul neamului, este și școala românească din Turtucaia.

Cu prilejul sărbătoririi a 150 de ani de existență a numitei școli, în orașelul de pe malurile Dunării — până mai eri sub stăpânire bulgară — s'au dat la iveală unele fapte și lucruri ce trebuiesc luate în seamă de toți românii, pentru că ele învederă că dragostea neclintită a românilor din partea locului, de ași păstra limba neamului, cu toate asupririle dominației turcești și bulgarelor, săvârșite acolo de veacuri.

Astfel, ni se spune că românii din Turtucaia aduceau dascăli, pe cari îi țineau pe cheltuiala lor, spre a le învăța copiii carte, în limba românească.

Un vestit agronom român, Ion Ionescu de la Brad, cercetător al ținuturilor dintre Dunăre și mare, pe la 1850, scria într'o carte a sa: «Este cutare sat care a umblat și nu s'a lăsat până n'a furat, din Ţara românească, un dascăl, pe care l' țin românii în sânul lor, mai bine de cum ar fi în sânul lui Avram».

Iată ce sacrificii înțelegau să facă românii noștri din Turtucaia, îndemnați fiind la aceasta numai de dragostea lor nețărmuită pentru a nuși crește odraslele în altă limbă, decât în aceia în care s'au născut și au crescut ei!

Se duceau sătenii oricând de departe, ca după vraci, să găsească oameni «cu patru ochi», spre a l' îndruma, să poată înfrânge, prin lumina cărții, vîntregia soartei lor. Din pomel-

nicul alcătuit de către dl. Gheorghe Ionescu, directorul școlii sărbătorite, pe o placă de marmură, într'u veșnică amintire, începând cu Rusa Șaru, din 1774, aflăm numele multor dascăli aduși din Ţara românească, în chipul mai sus arătat, găsîm pe: «Dascălul Mihai» și «Dascălul Gheorghe», cari erau olteni și au slujit școala prin anul 1800; «Dascălul Gavrilă Bănescu», din Cămpina; «Dascălul Vasile Borănescu», din Buzău și Leon Bărișu, din Sibiu. Adus pe cât se crede, de boierii silșteni, cari aveau popasuri în Turtucaia, în trecere cu oile la ierbat spre Balci și Vama, în prundul mării.

Acești apostoli luminători, păstrători ai limbii, datinelor și credinței românești, veniți acolo de aiurea, împreună cu mulți alții din localitate au trecut din mână în mână timp de 150 de ani țorța aprinsă, în flacăra căreia ardea numai dragostea de neam și astfel s'a păstrat în Turtucaia, neștirbit, acel simțământ care se chiamă «conștiința națională»!

Poste groapa acestora s'a așternut de mult uitarea, însă azi a venit vremea să le săpăm numele în piatră — întru căutarea sacrificiilor făcute de ei și să le zicem, din adâncul inimii noastre: Dumnezeu să vă fie între sfîinți lui, pentru ceea ce ați dat neamului!

Ym.

Meritul celor mai multe dintre acțiunile noastre depinde de felul cum sunt făcute.

L. CHESTERFIELD
(Om politic englez, 1694—1773)

Muncă-Gospodărie

CONVORBIRI ECONOMICE

Ce e o balanță comercială?

Balanță comercială activă, balanță pasivă. — Excedent și deficit. — Nădejdi și îngrijorări. — Un fapt e sigur: o balanță comercială e activă, ori pasivă, după cum vrea un popor s'o aibă!

«Balanță comercială» a unei țări este — știm astăzi aproape toți — prețuirea anuală a produselor (mărfurilor) — tot felul, pe care țara le vinde străinătății, în cumpănă cu prețuirea câștigului felurilor produse (mărfuri), cumpărate din străinătate. Balanța aceasta comercială arată puterea de propășire economică a țării: cu cât țara produce și exportă adică vinde străinătății mai multe mărfuri și de mai mare preț de câte cumpără și importă, adică de câte aduce înăuntrul ei, din străinătate, cu atâta, vădit, ea merge spre mai mare belșug, spre mai bună stare și se împuternicește, din acest punct de vedere, mai mult; cu cât cumpără din străinătate mai multe mărfuri și pentru o sumă de bani mai mare, de cât cele pe cari le produce și le vinde, cu atâta se vede mai lămurit, că puterea de producție și bună starea țării slăbesc. E o socoteală pe care o fac, ca orice bun gospodar la casa lui, toate țările din lume.

Când balanța comercială arată că țara, care se slujește de ea, ca mijloc de socoteală, dovedește că exportul țării e mai mare decât importul, adică că poporul produce și vinde mai multe mărfuri altor popoare, de câte cumpără el dela altele, se zice că **balanța e activă**, că **activul ei e mulțumitor**, că **un excedent, un prisos**; când, dimpotrivă, arată că poporul produce mai puțin decât cer trebuințele lui și nevoia stăruitoare de a exporta, atunci se zice că **balanța e pasivă**, că **pasivul ei — nemulțumitor** cum e orice pasiv — vestește slăbirea puterii de muncă, de producție ale poporului, că ea, balanța, amenință să dea un deficit, să fie deficitară, să vadească un început de pagubă.

Când ai în pungă, ori la

chimir, ori în ladă, ori la banca populară, bani de prisos, cu cât ai mai mulți, cu atât te simți mai în puteri, mai în viața, pe care țara le vinde străinătății, și ce socotești că e mai bine pentru bună starea și pentru propășirea ta și a celor din jurul tău; îți plătești datorile și nu mai faci altele, ca să te tragă de învătămint, simțite, ale poporului, ca să dea acestuia cultură, lumină, simțul întreg al înțeleșurilor vieții, spre a nu i-o lua înainte popoarele mai tinere ori mai slabe; năzuiești să ajungi și ea o țară mândră, între celelalte țări de frunte ale lumii.

De aceea, o țară se bucură, nădejdea și încrederea ei în zilele ce vin îi crece, ori îngrijorări chinuitoare îi frământă sufletul și-i stânjenesc mesul, după cum **balanța comercială e activă**, ori **pasivă** și făgăduiește să dea un **excedent**, ori un **deficit**.

Ceea ce făgăduiește o balanță comercială se vede lună cu lună, din trei în trei luni, din șase în șase luni; iar ceceace dă, ca încheiere, se vede la sfârșit de an.

Un fapt e sigur: o balanță comercială e activă, ori pasivă, după cum vrea un popor s'o aibă.

I. ȘURCULESCU-CERNAȘIANU

P. S. Acum după război, mai multe balanțe comerciale active în șir înseamnă, mai mult de cât altă dată, creșterea și susținerea valutei, prin încrederea pe care o câștigăm în străinătate, dovedind că buna rânduială de la noi și puterile noastre de producție sporesc.

De locul să amintim, că produsele, cari atârna mai greu în balanța comercială a României, la export, sunt cerealele.

I. Ș. C.

*) În numărul viitor: Ce vrea deosebirea comercială. (Ce înseamnă ea pentru gospodăria unui popor. Cum pot fi câștigăte. Cum se pierd.)

CURAJUL CEL MAI TREBUIELOS ÎN ACEASTĂ LUME ESTE, TOTDEAUNA, DE NATURĂ EROICĂ. TREBUIE CURAJ ÎN VIAȚA DE TOATE ZILELE, CA ȘI PENTRU MARILE ÎNTREPRINDERI, CE APARTIN DOMENIULUI ISTORIC. DE PILDĂ, ÎȚI TREBUIE CURAJUL SĂ FII ÎNSTIT, SĂ TE ÎMPOTRIVEȘTI ÎSPITELOR ȘI SĂ SPUI ADEVĂRUL; CURAJUL DE A FI CEEA CE SUNTEM ÎNTR'ADEVĂR ȘI DE A NU PREFINDE CĂ SUNTEM CEEA CE NU SUNTEM; CURAJUL DE A TRĂI ÎNSTIT PRIN PROPRILE NOASTRE MIJLOACE ȘI DE A NU DUCE O VIAȚĂ RUȘINOASĂ CU MIJLOACELE ALTORA.

S. SMILES
(Scriitor englez contemporan)

CÂNTEC (în formă populară)

Codrule, voinic bătrân,
Ție dorurile-mi spun:

Nu-mi tu, când bate răitul,
Te aptezi să-mi afli gândul.

Și atunci când te frământă
Mă-e dorul mi-l ascuți.

Și din frunze când doinești
Țot de dragostea-mi vorbești;

Iar când lunca a înflorit
Te-ai deschis și m'at primit

Ca să-ți cale potecile
Și s'ascuți isonarele,

Să m'întărsește fetele
Să le vîrș cofetele;

Iară seara, la isvor,
S'ascuți doinele de dor...

EM. P. ORLEA

„MERGI!...“

«IISUS: EU voi rămâne aici să mă odihnesc, dar tu vei merge!»
«Merg!», răspunse Ahasverus, lovindu-se cu pumnii în piept și lăzind pasul.

Intrase în ogrădă pe când răsărea luna.

Stăpânul casei, om cu frica lui Dumnezeu, — crescut de părinții lui cu drag de legile ospitalității, — îi deschise casa, dându-i patul cel mai bun și acum îl ospătă.

«Străinule», tăcut, ducea greoi dumnicatul la gură. Nu spusese încă nici un cuvânt. Gazda, văzându-l atât de trudit, se temea să-i turbure odihna cu întrebare: «De unde vine și unde se duce».

Era îmbrăcat în haine ce semănau mai mult a zdrențe. O cămașă murdară și ruptă ce se vedea prin spărturile hainei, lăsă să se vadă pielea înfimbisită de praful drumurilor; în picioarele lui abia se mai țineau rămășițele unor ghete culese de prin gunoi; capul îl acoperea o pălărie mare de postav, cu marginile ciuruite, pătată și eșită de soare atât de mult că nici nu se mai putea bănui culoarea pe care o avusese la

început. Fața îi era suptă și galbenă, buzele părțile de friguri, ochii duși în fundul capului, părul crescut ea la un sălbatoc, o mustață «pe oală» se pierdea într'o barbă încălțită, murdară și crescută fără rost.

Un ciomag, al cărui vârf ros arătă oft de mult ajutate la mers, împlinea de minune tipul vagabondului, drept care fusese luat la început de gazdă, care se și grăbise a' da un codru de pâine, spre a scăpa de el; dar, când «Străinul» îi întinse o monedă de aur și îi spuse cu glasul slab și plângător: «Un pat și o bucată de pâine până mâine dimineață», gazda îi deschise casa, rostind încet nevastă: «Multe dureri pe lume!».

Masa era pe sfârșite. «Străinule» nu scoase nici o vorbă. Ca și când s'ar fi trezit dintr'un gând îndepărtat, întrebă

unde duce drumul din fața casei?

— La orașul . . . , îi răspunse gazda.

— Și cât e până acolo? . . .

— Ca la o poștă de drum.

«Străinul» tăcu, privind în gol. După puțin întrebă:

— Găsi-voi acolo vestimente și ghete? Astea s'au rupt că nu mă mai pot duce mult timp! . . .

Apoi, dând din cap, contînuă îngândurat:

— Și mai am încă mult . . . mult de tot! . . . până voi ajunge să mă odihnesc, până voi măntui călătoria! . . . Tăcu.

Bărbatul își privi nevasta, apoi îl întrebă cum codindu-se:

— Și unde sfârșește drumul dumitale?

«Străinul» îi răspunse fără a l' privi, ca urmând un gând îndepărtat, o poruncă fără răspuns:

— Nu știu! Nu m'am în-

ȘTIRI

Lupta împotriva pasivului balanței comerciale ungare. — Pasivul mereu crescând al balanței comerciale ungare provoacă cercușilor guvernamentului din Ungaria griji serioase și au făcut să fie luate în considerație măsurile cari l'ar putea înlătura. S'a constatat, că el e principuit de pierderea piețelor de desfacere pentru făină și de descreșterea exportului acestui produs. De aceea e examinată posibilitatea de a fi ridicată producția agricolă în așa fel, ca, prin urecarea exportului a diferite altele produse, să fie scăzut neajunsul principuit de scăderea exportului de făină.

În primul rând, se vor introduce acum semănțe superioare și sunt sporanțe ca, în 2-3 ani, producția agricolă să-și ridice nivelul cu 100 milioane pengő!).

* * *

*) Un pangő nouă monedă ungară este egal, la cursul zilei, cu 30 de lei.

Expoziția economică dela Praga. — Se află deschisă de două săptămâni, în capitala Republicii cehoslovace *Expoziția economică de Primăvară*, organizată de Uniunea agricultorilor.

Expoziția aceasta are o tradiție, a cărei vechime a împlinit anul acesta un veac, și în cursul celor din urmă zece ani, ea a ajuns să aibă, în ce privește propășirea agriculturii cehoslovace, o însemnătate hotărâtoare.

Mii și mii de vizitatori, cei mai mulți de la țară, se duc cu acest prilej la Praga, să ia cunoștință de ceea ce s'a realizat mai nou, ca noi condiții de propășire, pe tărâmul agriculturii, atât în Cehoslovacia, cât și în străinătate. Deopotrivă luare aminte se bucură în fiecare an expoziția de mașini agricole, a cărei însemnătate crește de asemenea din an în an.

Expoziția economică cehoslovacă, socotită foarte importantă pentru Stat, e vizitată și de specialiști din străinătate.

Această răsărită și expoziția agricolă de la noi și pentru aceleași cuvinte trebuiesc denumiri toți agricultorii noștri — inteligenți și instăriți să le viziteze. Cineva are cu atât mai multă dreptate să se socotească inteligent și bine pregătit pentru îndeletnicirile lui profesionale, cu cât cunoaște mai multe lucruri și fapte referitoare, fie că le-a văzut, fie că le-a citit.

* * *

Importul de mașini-agricole în Bulgaria. — Spre a încuraja dezvoltarea agriculturii, guvernul din Sofia acordă înlesniri însemnate importului de mașini și instrumente agricole. Ca urmare, în primul semestru al anului 1926 s'a și vădit o creștere a acestui import: au intrat pluguri mecanice și obișnuite în valoare de 20 milioane de leve.

Și asta . . . dar, hai să ne culcăm nevastă, și să l' lășăm în grija și mila Domnului, încheie bărbatul făcîndu-și o cruce mare.

* * *

In casă se făcu liniște. Luna urrese sus.

Deodată un gemăt lung rusese tăcerea.

Bărbatul, care nu admormise, își înghețul femece.

— Ai auzit?, o întrebă el.

— Parcă a gemut cineva în suferință, zise ea.

Un nou gemăt, venit din camera unde se culcase «Străinul», îi făcu să se scoale și să se apropie de gemulețul din peretele despărțitor. Auziră pe «Străin»:

— Da! . . . Mi-ai spus să merg, și am mers! . . . Acuma însă vreau să mă odihnesc! . . . Lasă-mă! . . .

Se făcu tăcere. Cei doi se priviră nedumiriți; apoi printr'una să asculte din nou, căci el vorbea:

— Să merg?... dar trupul îmi este istovit și mintea ostentită! . . . Mi-e somn . . . vreau să mă odihnesc.

Se făcu iar tăcere. Femece, speriată, vrușe să se ducă la preot, zicînd că sufletul cel chinuit are nevoie de cuvântul evanghelic; bărbatul o liniști.

Ne mai auzind nimic, se culcară.

In camera lui, «Străinul» ședea pe marginea patului, cu capul în palme. Intr'un târziu

— Nu știu! Nu m'am în-

Un Păcat (Continuare din pag. III)

ceva la genul marelui poet necunoscut: poporul.

De acest păcat n'a scăpat nici marele nostru poet Vasile Alexandri.

Cu toate că el a mărturisit, într-una din scrierile lui, că niciodată nu i-a fost frică de moarte decât atunci când se întorea din munții Francei, după ce culsesese din gura unui bacu cea mai frumoasă poezie a neamului nostru, «Miorița».

Dar să nu se uite că Alexandri a fost un poet mare, și dacă lui nu i s'a iertat, cu atât mai puțin li se va ierta altora mai mici.

O Mioriță a culos și neobositul G. Dem. Teodorescu, probabil o variantă a celeia pe care a cules-o Alexandri. Căutând-o pe aceasta din urmă, deși nu respectă regulile unei poezii, cum a voit să ne-o înfățișeze Alexandri pe cea dintâie, te surprinde măreția și frumusețea concepției și ex-

presiei, tipică neamului nostru. E mai naturală, fără artificii, întocmai ca o pădure virgină, neatinată de fereștrăul distrugător al omului.

Calea cea mai frumoasă, pe care trebuie s'o urmeze acela ce se ocupă cu folklorul poeziei populare românești trebuie să fie aceea pe care au bădărit-o At. M. Marienescu, Mișon Pompiliu, S. Fl. Marian, T. Burada (cu toate că și a ceea și-au luat din când în când dreptul de a elimina unele versuri), G. Dem. Teodorescu, P. Ispirescu, I. Creangă, T. Pamfile, C. N. Mateescu N. Păsculescu și alții.

Acceși atenție se cuvine să se dea întregii producții populare, pe drept numită „tozaurul neamului“: colindelor, orațiilor, descântecelor, doinelor, chiuiturilor, ghicitorilor, baladelor, basmelor, etc. ca apoi cinstit să spună folkloristul:

„De la lume adunată „Și la lume iarăși dată“.

EM. C. PASCULESCU-ORLEA

AGRICULTURA. — GOSPODARIE AGRICOLA

CRONICA AGRICOLĂ

Pe când, în mari țări industriale, guvernele și agricultorii dau mână cu mână să dea iar agriculturii puterile de producție de altă dată, întrecut au ajuns la convingerea că nu se cade ca agricultura să fie disprețuită, nici chiar în țările cu mari industrii desăvârșite înghesbate. Mulți dintre țărani noștri din Banat și Ardeal — acum în urmă alții, afară de cei plecați de mult — își părăsesc pământurile, carile-le-au fost date cu mari jertfe din partea țării, și sporesc rândurile muncitorimii de prin fabricile dela orașe, ori iau drumul pribegiei. Intinderi mari de pământuri trec în mâini străine din pricina aceasta, ori rămân părăgini. Iar pribegii nu se tem nici de greutatea vieții dela orașe — de multe ori mizerabilă, — nici de cele ce află dela ceilalți pribegi de mai înainte, acum înapoiată, în hal de cumplită nenorocire, de pe meleaguri străine, unde n'au găsit nici pâine zilnică, necum bogățiile visate, ci doar suferințe și rușine.

Și apoi, pământul le-a fost dat celorlalte proprietăți anume să-l muncească. Producția agricolă, pe care trebuie s'o dea pământul muncit de ei, are socoteală în cumpănirea puterilor de negoț ale Statului, așa că părăsirea pământului de muncă în voia soartei, ori în mâni străine, aduce mult cu o dezertare rușinoasă dela datorie și cu o mare pagubă pricinuită țării.

Dar se zice că, de astă dată, n'ar fi vorba numai de îndemnuri necinstite, la părăsirea pământurilor de muncă și a țării, ci că sătenii împroprietăriți s'ar lipsi de pământurile și gospodăriile lor, pentru că n'au unelte, semințe și bani să le muncească. De-i așa, lucrurile se vor îndrepta. Guvernul a luat măsuri de cercetare și va înființa în curând — trebuie să înființeze — în toate părțile țării, unde-i nevoie, depozite de unelte de muncă lesne de cumpărat și de plătit, pe lângă că va face o mare casă de credit agricol,

care va da împrumuturi eficiente și pe termene lungi, tuturor celor cari vor dovedi că le trebuie și pentru ce anume trebuie.

Ploile, cam întârziate, au început să cadă, pe unele locuri mai mari pe altele mai mici, aproape pretutindeni.

Toată lumea, nu numai cea dela țară, foarte îngrijorată de această întârziere, începe să răsuflă mai ușurată. Pisosuri de cereale de anul trecut nu mai avem, de cât foarte puține și va trebui să și exportăm, spre a ajunge și pe această cale să facem ca bălanta noastră comercială să se încheie la sfârșitul anului cu un excedent al exportului.

Dacă nenorocul ar face să avem un rău an agricol, ar fi să suferim toți, prin lipsa belșugului de bani pe care-l aduce agricultura în ani buni. Faptele adevărate meru acest adevăr: când le merge bine țării întregi și, prin urmare, și casei Statului; când agricultorii își umplu hambarele, de au ce vinde în țară și ce exportă, merge bine și populației și negozului și industriei.

Guvernul și al său Parlament ne-au dat și o lege îmbucurătoare din toate punctele de vedere: legea pentru protejirea podgoriilor și a podgorienilor, care-i, în aceeași vreme, o lege pentru protejirea consumatorilor. Vor fi supravegheați de aproape producția și negoțul vinurilor și ale băuturilor spirtoase; falsificatorilor și disprețuitorilor legii le vor fi date amenzi de la 1000 până la 200,000 lei și închisoare până la trei luni, afară de confiscarea mărfurilor falsificate.

E cel dintâi mare pas spre înfrângerea alcoolismului, așa cum trebuia făcut de multă vreme, fără nici un preget; au mai rămas de făcut și alții, tot atât de mari,

S. C.

FAPTE DE LAUDA

Din Obrejița (R.-Sărat):

— De vreme îndelungată fiind lipsită de îngrijiri înimoase, biserică dela noi luase o înfățișare tristă; nepăsarea ori uitarea, pricinuită de griji și necazuri, făcuseră pe sătenii să lase locașul Domnului într-o stare de neîngăduit.

Mulțumită gândului bun al d-nei Cecilia Pr. Iordache și voinței acestei fruntașe a comunei, biserica a fost curățită zilele trecute și a luat o înfățișare enviațioasă.

— Costumul vechiu țărănesc, atât de frumos și atât de admirat de oamenii de bun gust, chiar de către străini, e purtat din ce în ce mai rar. Moda, ajunsă stăpână și pe mințile țărăncelor și țărănilor noștri, a gonit costumele țărănești în fundul lăzilor; ba chiar cele

care au mai rămas sunt pe cale să se rătăcească și de acolo.

D-șoara Victoria Ahir, învățătoarea noastră, dă pildă laudabilă, purtând costumul național la sărbători și la slujbele de Dumineca ale bisericii, anume ca să-i vădească însemnătatea și vorbind despre rostul lui, ori de câte ori are prilej.

C. G. — Obrejița.

Poeții trebuie să studieze nu numai limba, ci și sufletul poporului, al poporului de jos, disprețuit și ignorant. Cele mai frumoase produse ale poeziei românești aparțin — cel puțin după judecata apuseană — poporului; restul se gradează în valoarea sa cam după cantitatea de spirit popular de care e străbătut.

T. CIPARIU (Filolog român. 1805—1887)

Cârciuma și școala

„Vinule, eu te beau de bun și tu mă faci nebun“.

(Din popor).

Multe localuri de școală s'au ridicat în cuprinsul țării noastre mai ales în anii din urmă; mândre, luminoase și încăpătoare, încât și-e mai mare dragul să le privești.

Te bucuri, gândindu-te la numărul atâtor altare de cultură, de unde se împarte lumina neperitoare a cărții.

Un gând negru vine însă să întunece această bucurie. S'au ridicat atâtea altare de cultură, de zeci de ori mai multe cârciumi s'au deschis.

Mi-a fost dat să văd sate, cari aveau o școală bătrânească, o biată bisericuță roasă de mâna vremilor, și 10—15 cârciumi.

Cât de tristă e această constatare!

Deasemenea, am văzut sate fără biserică și școală; însă cârciumii, una sau chiar două își chemau credincioșii la ciocnirea paharelor.

Un om încrezător în puterea de viață morală a școlii a zis: Ridicând o școală, ați încheis o temniță.

Imi pare rău, eu sunt de altă părere. E frumos lucru să ridici o școală; însă cel mai mare lucru, cea mai dumnezească faptă, e să dai viața acelei școli.

Și cum putem da viața școlilor noastre?

Înlăturând toate piedicile care-i stau în cale, închizând toate drumurile cari duc la altă țintă de cât școala.

Cel care conduce școala — învățătorul — să fie cel ce dă mai întâi exemplul frumos.

În adevăr, școala te învață: „să te cunoști pe tine; să te cunoști pe alții; să-ți respecti neamul și țara; să iubești pe Dumnezeu“.

Ce poți face, dacă în loc de drumul școlii, apuci drumul cârciumii — cari și se pare mai iubitor? Și celui care a apucat drumul cârciumii — deși stă carte, învățată la o școală fără viață — în zadar îi vei ține o conferință spre a-i arăta urmările nenorocite ale beției, sau îi vei da să citească o broșură de propagandă cu același scop căci, deși îți va da dreptate, când îl vei pune să aleagă, însă, între folosirea sfaturilor bune și sticla cu țuică, el, de bună seamă, pe cea din urmă o va alege.

Și parcă e un făcut, Doamne iartă-mă!

Mulți tocmai dintre aceia cari ar trebui să fie pilde de viață înțeleaptă în satele noastre, iubesc mai mult drumul cârciumii.

În multe sate unii dintre învățători chiar primarul, receptorul și notarul — să mă ierte dacă le-o spun, dar trebuie să le-o spun — leagă cea mai strânsă prietenie în jurul paharelor.

Ce să mai zicem atunci de săteni?

Am fost de față când la un cerc cultural, un luminat dintre aceștia, vorbea împotriva beției, și în aceeași vreme el sărmanul nu se putea ține pe picioare.

Atunci Dumnezeu și dreptă judecată sunt martori — cum poți să dai viața unei școli, când, înainte de a intra în școală, te abai puțin și pe la cârciuma, care din păcate, îți e în drum, ori și mai rău — e în fața școlii?

Dar vina nu e numai a unor astfel de fruntași slabi de înger.

Când 10—15 cârciumii stau deschise, în zi de sărbătoare, cu băuturile lor, deoptrivă ispititoare și nenorocite mai poți cere să chemi poporul la școală, să-l înveți binefacerile ei, îndemnându-l să-și dea copiii la carte?

Recensământul copiilor în vârstă de școală din întreaga țară, din anul trecut (1925-1926) e aproape de trei ori mai mic decât al copiilor cari au urmat la școală.

Ce însemnează aceasta? Nu suntem încă lămurii asupra marelui adevăr: „Cine are carte are parte! Și tre-

EM. C. PASCULESCU-ORLEA

INFORMAȚII

BOGĂȚIA FOLK-LORULUI NOSTRU MUZICAL.

Pentru completarea culegerilor pe cari ni le-au dat până azi culegătorii inimoși, ca: Vulpian, Th. Burada, Kiriac, Juarez Movilă, Tiberiu Brodieceanu Vițu, M. Vulpescu și mulți alții, despre cari vom vorbi în curând, pe larg.

„Societatea compozitorilor români“ a constituit în 1925, un concurs de cântece populare. Recolta de până acum e foarte bogată; ea a dat 1374 de cantece. Publicarea acestor noi culegeri a și început.

Sunt, în cântecele culese, frumuseți de simțire și de expresie muzicală minunate, ca în tot ceea ce e cântec românesc.

E locul să amintim aici, deocamdată în treacăt, că al nostru colaborator muzical, baritonul Mihail Vulpescu, de la Opera română din București, unul dintre fruntașii muzicii noastre mult prețuite de străinătate, întreprinde de mai mulți ani, și are în curs de publicare, la Paris pe lângă alte lucrări de folklor, o lucrare de comparație a muzicii noastre populare cu muzica populară a altor popoare; lucrarea e logicește prețuită de d. Van Genep, eruditul director al faimoasei publicații parisiene: Revue des etudes ethnographiques.

Se cuvine să știm ceace ce trebe, atât despre folklorul nostru muzical, cât și despre cei cari se îndeluncă să ni-l facă din ce în ce mai cunoscut și să ne facă, în aceeași vreme, cunoscuți străinătății, în ce privește însușirile sufleteste de seamă.

Articolul d-lui M. Vulpescu, destinat acestui număr, sosindu-ne prea târziu, va apare în numărul viitor.

INIȚIAREA ÎN TAINELILE TEHNICEI ȘI ROSTULUI ARTELOR FRUMOASE. — Ne preocupă mult și înlesnirea educației artistice a poporului. Simțul frumuseților din natură și din plăzmirile artistice e cel dintâi sprijin al desăvârșirii morale.

Articolele, pe care le publicăm în această privință, le datorăm unuia dintre criticii noștri de artă cei mai distinși, de astăzi. Nu atât teama de a exagera, cât grija de a nu stânjeni modestia acestui prețios colaborator, ne oprește ză zicem: cel mai distins.

Urmând să apară în ciclu, spre a alcătui un tot, cu hotărât rost de cuprindere și îndrumare, articolele publicate sub titlul de rubrică „Discuții asupra artelor frumoase“, merită să fie urmrite cu luare aminte.

LIGA NAȚIONALĂ A FEMEILOR ROMÂNE are la Chișinău, congresul său anual, în zilele de 29, 30 și 31 Maiu. M. S. Regina, prezidenta de onoare a ligii, va onora cu prezența Sa acest congres.

DATELE AMINTITE în articolul „Cârciuma și școala“ sunt luate din ziarul Alba-Iulia.

TIPOGRAFIA CURȚII REGALE F. GÖBL FII S. A. BUCUREȘTI — No. 19, STRADA REGALĂ No. 19 Fondată în Anul 1865

LITOGRAFIE • LEGĂTORIE • LINIATURĂ

„ EXECUTĂ ARTISTIC LUCRARI DE TRI ȘI PATRUCHROMIE „

Fabricile de Mașini AND. RIEGER S. A. SIBIU Produce în calitate neîntrecută: Mașini de scărnat lână Batoze de treacat Motoare de 59 cai putere cu motor, manoj, mână cu benzină și motorină Circulare cu motor 6 HP Mașini de semănat porumb Vânturătoare, diferite modele Batoze de porumb Toacătoare Prese de ulei Prese de struguri Pompe de apă Mașini de tors Mașini de tors Preț curent ilustrat și oferte orcuai gratuit! Cereți la toate depozitele din țară produsele renumite „Rieger“.

EM. C. PASCULESCU-ORLEA

POȘTA REDACȚIEI

Primum schimbal cu toate revistele culturale, literare, politice, sociale, agricole, economice etc.

TUTUROR CORESPONDENȚILOR NOSTRI. — Primum cu multă plăcere dărite de seamă ale evenimentelor culturale din finiturile lor și le vom face loc în coloanele gazetei noastre. Să se fiină seama însă, de îndrumările din articolele „Pentru colaboratorii noștri“ din numărul trecut al gazetei.

PRIMUM COLABORAREA tuturor oamenilor luminați și cu dragoste de neamul nostru, împărțind vederile noastre și nevoile poporului.

Un sfat bun!

Cafeaua tare și spornică o putem prepara numai așa, dacă vom întrebuița întotdeauna mult încercatul „Veritabil Frank“ Adaus la cafea.

Pentru ce „Veritabil Frank“-cafea în cutii să se distingă mai bine de imitațiuni, aceasta apare într'un nou ambalaj, și anume cu o etichetă maro-albăstră, pe care se remarcă în special semnele distinctive: numele „Frank“ și Rășnița de cafea.

O nouă viață pentru comunele noastre

Cea mai mare binefacere pentru un sat este acea când poate își izola sa, din singurătate și părăsirea sa, cu alte cuvinte locuitorii satelor, să nu mai simtă depărtarea de oraș sau restul lumii, ci să simtă o nouă apropiere, legături noi cu lumea mare. Și această binefacere o dă și o ține toată marea descoperire a Radiofoniei.

De astă dată 2-3 oameni mai cu stare, cu avere, să cumpere câte așa un aparat radiofonic, ca întreg satul să aie și de zi nouăți din toate părțile lumii, apoi să audă concerte mari, conferințe, știri din orașele cele mai mari din Europa. E cea mai frumoasă petrecere la sate, să ai așa un aparat radiofonic, care te leagă de restul lumii. Cereți lămuriri cum se comandă un aparat radiofonic, la Societatea Anon. „Tunggram“ de Electricitate, Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 127. — (Telefon 201).

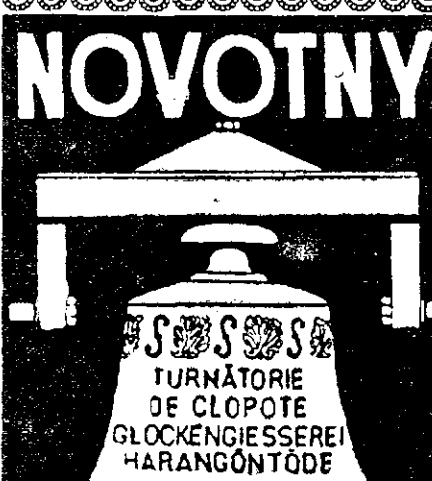
FIECARE SAT

Întră în legătură cu lumea toată

Totuși mari sunt descoperirile științei care înăuntrul satelor, în care încă plutesc în tunurile zile de lamă; printr'o mică mustrărie, un aparat radiofonic, pot intra în legătură cu lumea largă, pot auzi veste bune din București, Viena, Paris, Londra, Milano, Berlin, pot auzi conferințe îndrumătoare, concerte minunate, opere mari. Toate acestea cu un aparat radiofonic.

Lăți de ce astăzi poști, proprietarii de pământ, primari, notari, și-au cumpărat câte un aparat radiofonic, fiindcă e cel mai bun mijloc de petrecere încontinuu și totdeauna auzi lucruri meru noi, frumoase, înălțătoare.

Cereți lămuriri cum să comandă un aparat radiofonic dela firma „Tunggram“ S. A. de electricitate, Cluj, Calea Regele Ferdinand, 127. — Telefon 201. No. 40

ABONAMENTELE LA „CULTURA POPORULUI“: 200 lei pentru învățători, preoți și studenți; 300 lei pentru băncile populare cooperative și comunele rurale; 400 lei pentru autorități și alte instituții publice sau particulare; de la 500 lei în sus cele cu titlul de contribuții la susținerea acțiunii culturale a acestei gazete.